

Fotel vagy karfa

■ KÉZIKÖNYV A GYAKORLAT-

ÉS ESZKÖZKÖZPONTÚ NEVELÉS-MÓDSZERTANHOZ

Egyszerre, egymástól függetlenül hárman is figyelmembe ajánlották ezt a könyvet. Véletlenek pedig nincsenek. Valami dolgom van hát ezzel. Hat év után – három gyermek mellől – mostanában térek vissza a gyermekvédelembe. A gyermekvédelem módszertana, a segítők segítése érdekel, szeretnék tájékozódni, hol tart a szakma ezeken a területeken. És akkor itt van ez a könyv háromszor is. „Fotel vagy karfa”. Jó cím. Sőt, remek. Tág asszociációs kört nyit, azonnal megjegyezhető, beazonosítható, s vélhetően már emblematikussá is vált szakmai körökben. Egy kézikönyvről van szó, amely hangsúlyozottan gyakorlat- és eszközközpontú nevelésmódszertan. Nagyon más, mint az eddigi gyermekvédelmi kézikönyvek. A szerzők a gyermek- és lakásotthoni gyermekvédelem mindennapjaiban dolgozó és gondolkodó pszichológus/pedagógus szakemberekként komplex rendszerbe szervezték tapasztalataikat, tudásukat. Ebben a jól kimunkált rendszerben vezetnek végig az olvasót, úgy, hogy a könyv szerkezetét tudatosan a gyerekek szempontjai mentén alakították ki. A kiindulási pont az, hogy a gyerekek számára szükséges terápiás hatásokat az otthon egésze fejti ki, az otthon pedig, mint minden rendszer, részegységekből, részhatásokból, részhelyzetekből áll össze egészé. A könyv is egy egységes rendszer, jól tagolt részegységekkel. Ahogy egy gyerek bekerül az otthon rendszerébe, s találkozik az ottani hatásokkal, úgy kerül az olvasó is egyre mélyebben, egyre több hatásnak kitéve, egyre sokrétűbb gondolatnak a körébe. Fontos kiemelni azt a szemléletmódot, amely a jelenségek, viselkedések mögöttes tényezőire irányítja a fókusz mindenkori, vagyis a gyerekekkel való foglalkozáskor, a saját pedagógiai-pszichológiai gyakorlat leírásakor és persze a kézikönyv összeállításakor is. Szép párhuzamokban, paralel folyamatokban találja magát az olvasó.

■ A KÖNYV FŐ FEJEZETEI A KÖVETKEZŐK:

1. Elméleti háttér – lényeges, hogy az elméleti alapvetés is gyakorlatközpontú, a gyermekvédelemre szabott, tömör, lényegre törő és rendkívül informatív.
 2. Szervezeti-működési hierarchia felépítése
 3. A gyermekvédők személyiségbeli jellemzői
 4. Az otthon napi élete – a legterjedelmesebb főfejezetként (a könyv csaknem felét teszi ki) nagyon részletesen tárgyalja a pedagógiai és „egyéb fontos” területeket.
 5. Az otthonvezető (és/vagy gyám) szerepe
 6. Felnőttek mentálhigiénés védelme
 7. A pszichológus szerepe
 8. Munkaszervezés
 9. Minőségbiztosítás/-fejlesztés
- Minden fejezet az otthonok működési területeihez tartozó tevékenységeket gyűjti össze és azonos rendszerben, öt szem-

pontból tárgyalja azokat. 1. Leírás – az adott helyzet megfogalmazása 2. Bevált gyakorlatok – algoritmizált megoldások 3. Kritikus pontok – a bevált gyakorlat alkalmazásának kitételei 4. Példa, eseteleírás – valós, megtörtént példák 5. Irodalom – vonatkozó szakirodalom. A szerzők saját szakmai tapasztalataik felhasználása mellett beépítették munkájukba az országos adatgyűjtésük révén kapott anyagokat is.

Mintegy „jó gyakorlatok összegyűjtése” történt meg tehát, a könyv ezeknek a mindennapi gyermek- és lakásotthoni sikeres történeteknek, tapasztalatoknak, megoldásoknak a strukturálása és rendszerbe foglalása is egyben.

A kézikönyv részletes, jól kidolgozott mellékletekkel, bőséges irodalomjegyzékkel egészül ki, és a legvégén bemutat néhány – a könyv szellemiségét képviselő – minősített tréninget is.

Megszerettem ezt a könyvet. Nagyon magaménak érzem szemléletét. Olvasása közben sokszor éreztem, milyen jó így leírva, rendszerben, egységben látni a saját gondolataimat. Gyermekvédőként, szupervizorként, trénerként egyaránt megerősít és inspirál. Személyes szinten pedig azt hiszem, segít nekem visszatérni a szakmába. Egy olyan szakmába, ahol (szak)ember-próbáló helyzetek tömegével szembesülünk nap mint nap, ott bizony igazi öröm ennyi és ilyen tudás létezését érzékelni. Végül egy párhuzam. 1997-ben az elsők között ismertem meg a nevelőszülői/örökbefogadói PRIDE programot saját élményként, tréningeken hollandiai képzőktől. Akkoriban a relevancia erejével hatott rám az a szemlélet- és gondolkodásmód. Ma is azt gondolom, hogy az adaptált program – magyar nevén FIKSZ képzés – a legfontosabb gyermekvédelmi tudásokat összegzi a nevelőszülőiség/örökbefogadás körében. A „Fotel vagy karfa” a kézikönyv alapján ennek a programnak a gyermek- és lakásotthoni „testvérének” tűnik számomra. És külön öröm, hogy „hazai termék”. Mindezek alapján jó szívvel ajánlom az összes gyermek- és lakásotthonban dolgozó jelenlegi vagy leendő kolléga mellett mindenkinek, aki a gyermekvédelem által érintett gyerekekkel, őket segítő szakemberekkel kapcsolatba kerül munkája során.

Both Éva

Major Zsolt Balázs – Mészáros Katalin: „Fotel vagy karfa” Gyakorlat- és eszközközpontú nevelés-módszertani kézikönyv gyermekvédelemben, gyerek- és lakásotthonokban dolgozók számára, „FORRÁS CLUB Tudományos Informatikai és Média Fórum” Közhasznú Egyesület, Szeged, 2007. (417 p.)